

Directora: Lúdia Balust Claverol (Cap d'Estudis i professora de Conservació i Restauració de Pintura)

Direcció Editorial: Verónica Ramírez Calise (Coordinadora Lingüística i professora d'Història de l'Art)

Consell de Redacció: M. Àngels Balliu Badia (Coordinadora Pedagògica i professora de Conservació i Restauració de Document Gràfic), Miquel Mirambell Abancó (Director de l'ESCRBCC i professor d'Història de l'Art), Gisela Monsalve Villazón (alumna de 3r curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Pintura), Laura Romero Pérez (alumna de 2n curs comú) i Cristina Serrano Peix (alumna de 2n curs comú).

Col·laboradora: Núria Jutjar Álvaro (alumna de 2n curs comú).

Abstracts: Gwendolyn Brouwer (diplomada en Conservació i Restauració de Pintura per l'ESCRBCC).

Disseny gràfic i maquetació: Mauricio O'Brien / Federación de ideas*

Impressió: Novoprint

Disseny Web: Invasionweb

Col·laboradors Web: Florencia Florido (alumna de 2n curs).

Publicació Anual

Edició: ACARC (Associació Cultural en l'Àmbit de la Restauració i Conservació) de l'ESCRBCC. C/ Aiguablava, 109-113. 08033- BARCELONA

Administrador: Joaquim Camps Giral

Director de l'ESCRBCC: Miquel Mirambell Abancó

Dipòsit legal: B-16094-2002

ISSN: 1579-3613

Portada/Contraportada: "Nens Boxejadors", pintura mural del jaciment d'Akrotiri

<http://www.namuseum.gr/collections/prehistorical/thera/thera02a-en.html>

Unicum és una publicació anual sense ànim de lucre que tracta temes relacionats amb la conservació i restauració dels béns culturals, el patrimoni i les disciplines afins; es realitza amb les aportacions de professionals del món de la conservació-restauració i del patrimoni, de professors, d'alumnes i d'ex-alumnes de l'ESCRBCC.

Unicum és una revista oberta a totes les opinions, però no es fa responsable dels continguts signats pels respectius autors, que en seran els únics responsables, així com també dels permisos de reproducció dels materials de tercers que continguin.

La revista *Unicum* publicarà articles que siguin originals i inèdits. La presentació d'originals implica la cessió del dret de publicar-los tant en la versió impresa com en l'electrònica. La direcció es reserva el dret d'editar totalment o parcialment qualsevol material enviat.

Avaluadors externs: Abans de l'acceptació definitiva per part del Consell de Redacció, els originals seran sotmesos a revisió per part d'experts (peer review), que n'elaboraran un informe.

Si desitgeu col·laborar amb nosaltres, seguiu les normes de publicació que figuren al final de la revista.

O poseu-vos en contacte amb l'ESCRBCC.

c/ Aiguablava, 109-113

08033- Barcelona

Tf: 93 354 69 92

Fax: 93 276 28 27

www.xtec.cat/escrbcc

escrbcc@xtec.cat

<http://unicum.cat>

Amb la certificació pel nivell de qualitat:

Editorial

Presentem la dotzena edició de la revista *Unicum*, amb la certesa que l'esforç, la constància i la feina ben feta sempre tenen recompensa. Aquests valors són els que any rere any hem tingut sempre presents i han refermat la qualitat de la nostra publicació. Una qualitat que enguany s'ha vist recompensada perquè, després de superar un procés de valoració de la seva qualitat editorial i del seu interès científic-tècnic, la nostra revista ha estat seleccionada i s'ha inclòs al Directori de "Revistas de Ciencias Sociales y Humanidades" de la Base de Dades ISOC, gestionat pel Centro de Ciencias Humanas y Sociales del CSIC (Centro Superior de Investigaciones Científicas).

Això permet incloure el logotip de la Base de Dades ISOC, per tal de difondre i fer constar que la nostra revista està present en aquesta base de dades nacional, que compta amb un sistema de selecció de publicacions basat en normes internacionalment reconegudes.

Paral·lelament, i també després de superar l'avaluació corresponent, la nostra revista ha passat a formar part tant del Directori com del Catàleg Latindex, que és un sistema d'informació sobre revistes d'investigació científica, tècnica, professional i de divulgació científica i cultural que s'editen a Espanya, Portugal, Amèrica Llatina i el Carib i que funciona des de l'any 1997, amb l'objectiu de difondre i augmentar la qualitat de les revistes acadèmiques que s'hi inclouen. El Directori disposa de bases de dades bibliogràfiques i de contacte de totes les revistes registrades, i el Catàleg inclou únicament les revistes que compleixen uns criteris de qualitat editorial rigorosos.

Sabem que aquesta fita no l'hauríem aconseguit sense l'esforç i col·laboració dels que han participat en les edicions anteriors. Per això volem dedicar aquesta edició a tots ells perquè hem aconseguit elaborar una revista de qualitat reconeguda.

Creiem que la millor manera de celebrar-ho és continuar millorant, per això, en aquesta edició hem implementat la Realitat Augmentada, una eina tecnològica que permet al lector d'un article enllaçar amb continguts multimèdia que en complementen la informació. Així mateix, creiem important consolidar l'experiència iniciada en l'edició anterior, al tenir en compte que tot el procés de producció

i els materials emprats en la impressió d'aquesta revista s'ajustin a criteris estrictes d'ecoedició.

Però el més important és continuar oferint articles interessants i útils per als nostres lectors i per això en aquesta edició, per una banda, publiquem diversos articles que representen la continuació d'estudis anteriors, com l'últim de la interessant trilogia dedicada a la revisió d'intervencions arqueològiques antigues dels llocs més emblemàtics de Grècia, i que en aquest cas exposa les intervencions a Akrotiri; el dedicat al retaule major del monestir de Poblet, que se centra en l'estudi de les pàtines vermelles de l'alabastre; i el de la intervenció en objectes de laca japonesa, que fa incidència especial en el sistema de reintegració.

Per altra banda, presentem articles innovadors i interessants de diverses disciplines de conservació i restauració, com el que explica el procés d'intervenció d'una indumentària civil del segle XIV, procedent de l'església de Santa Maria d'Agramunt i realitzat al Centre de Documentació i Museu Tèxtil de Terrassa; l'article on es plantegen els complexos criteris de reintegració de positius fotogràfics; el que relata la intervenció d'una galeria nepalesa del Museu Etnològic de Barcelona; l'article que explica la intervenció amb el sistema de microcirurgia tèxtil en una pintura sobre tela; i el que planteja i exposa propostes pedagògiques de treball col·laboratiu realitzades a l'ESCRBCC.

Finalment, presentem un apartat de notícies relacionades amb els esdeveniments més rellevants de l'ESCRBCC, que en aquesta edició és força ampli, a causa de la important activitat tant institucional com de relacions docents internacionals que s'han dut a terme durant l'últim any.

Com sempre, és imprescindible acabar agraint la tasca realitzada per tot l'equip de redacció i pels col·laboradors d'aquesta edició, sense els quals, aquesta publicació no es podria materialitzar.

Seguim apostant per l'esforç, la constància i la feina ben feta com a valors per continuar treballant i millorant.

Lídia Balust Claverol
Directora d'*Unicum*